

Na osnovu člana 11 stav 1 Zakona o zaštiti konkurencije ("Službeni list CG", br. 44/12, 13/18 i 145/21), Vlada Crne Gore, na sjednici od _____ 2025. godine donijela je

UREDBU
O USLOVIMA I KRITERIJUMIMA GRUPNOG IZUZEĆA OD ZABRANE SPORAZUMA
O ISTRAŽIVANJU I RAZVOJU

Član 1

Ovom uredbom propisuju se uslovi i kriterijumi grupnog izuzeća sporazuma o istraživanju i razvoju (u daljem tekstu: grupno izuzeće od zabrane).

Član 2

(1) Istraživanje i razvoj obuhvata aktivnosti usmjerene na sticanje posebnog znanja i vještina u vezi sa proizvodima i tehnološkim procesima, sprovođenjem teorijskih analiza, sistematskih studija ili eksperimentalnih ispitivanja, koje naročito uključuju:

- 1) eksperimentalnu i demonstracionu proizvodnju;
- 2) tehnička ispitivanja proizvoda ili procesa;
- 3) uspostavljanje neophodnih postrojenja i opreme do demonstracione faze;
- 4) pribavljanje prava intelektualne svojine na rezultatima istraživanja i razvoja.

(2) Korišćenje rezultata istraživanja i razvoja je proizvodnja ili distribucija ugovornog proizvoda ili primjena ugovornog tehnološkog procesa ili ustupanje i licenciranje prava intelektualne svojine ili prenos znanja i vještina neophodnih u tom postupku proizvodnje, distribucije ili primjene.

(3) Korišćenje rezultata istraživanja i razvoja obuhvata i zajedničko korišćenje rezultata (zajedničku eksploataciju).

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovoj uredbi imaju sljedeća značenja:

- 1) **učesnik u sporazumu** je strana u sporazumu i svako povezano pravno lice u smislu Zakona o zaštiti konkurencije;
- 2) **distributer** je pravno ili fizičko lice koje kupuje proizvod radi dalje prodaje;
- 3) **konkurent** je učesnik koji snabdijeva proizvod, tehnologiju ili proces koji može biti unaprijeđen, zamijenjen ili zamjenjiv ugovornim proizvodom ili ugovornim tehnološkim procesom, kao i potencijalni učesnik za kojeg se može opravdano očekivati da će, u roku od tri godine, započeti takvu djelatnost;
- 4) **proizvod** je roba ili usluga, uključujući i poluproizvod;
- 5) **ugovorni proizvod** je proizvod koji je predmet sporazuma i koji je rezultat zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja ili je proizveden primjenom ugovornog tehnološkog procesa;
- 6) **ugovorni tehnološki proces** je tehnološki proces ili proces koji je rezultat zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja;
- 7) **relevantno tržište proizvoda** je tržište na kojem se nalaze proizvodi koji su zbog svojih karakteristika, cijene i uobičajene upotrebe međusobno zamjenjivi, a koje je moguće unaprijediti, zamijeniti ili nadomjestiti ugovornim proizvodima;
- 8) **relevantno tržište tehnoloških procesa** je tržište na kojem se nalaze tehnologije ili procesi koji su, imajući u vidu njihove karakteristike, cijenu i uobičajenu primjenu, međusobno zamjenjivi, a koje je moguće unaprijediti, zamijeniti ili nadomjestiti ugovornim tehnološkim procesima;
- 9) **sporazum o istraživanju i razvoju** je sporazum između dvije ili više strana, koji obuhvata:

- zajedničko istraživanje i razvoj ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa, sa zajedničkim korišćenjem rezultata;
 - zajedničko korišćenje rezultata zajedničkog istraživanja i razvoja ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa po osnovu ranije zaključenog sporazuma o istraživanju i razvoju između istih ugovornih strana;
 - zajedničko istraživanje i razvoj ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa uz isključenje zajedničkog korišćenja rezultata;
 - plaćeno istraživanje i razvoj ugovornih proizvoda ili ugovornih tehnoloških procesa koje ne uključuje zajedničko korišćenje rezultata tog istraživanja i razvoja;
 - plaćeno istraživanje i razvoj ugovornih proizvoda ili ugovornih tehnoloških procesa koje uključuje zajedničko korišćenje rezultata tog istraživanja i razvoja;
 - zajedničko korišćenje rezultata ulaganja u istraživanje i razvoj ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa po osnovu prethodno zaključenog sporazuma o plaćenom istraživanju i razvoju između istih ugovornih strana;
- 10) **specijalizacija u smislu istraživanja i razvoja** je svaki od učesnika uključen u aktivnosti istraživanja i razvoja obuhvaćene sporazumom o istraživanju i razvoju i da međusobno dijele rad na istraživanju i razvoju;
- 11) **specijalizacija u smislu korišćenja rezultata istraživanja i razvoja** znači da učesnici među sobom raspodjeljuju pojedinačne zadatke u vezi sa korišćenjem rezultata, kao što su proizvodnja ili distribucija, ili jedni drugima nameću ograničenja u pogledu korišćenja rezultata, kao što su ograničenja u odnosu na određene teritorije, kupce ili oblasti upotrebe; pri čemu specijalizacija u smislu korišćenja rezultata istraživanja i razvoja obuhvata i situaciju u kojoj samo jedan učesnik proizvodi i distribuira ugovorne proizvode ili primjenjuje ugovorne tehnološke procese na osnovu isključivog prava ili ekskluzivne licence koju su mu dali drugi učesnici u sporazumu;
- 12) **posebna znanja i vještine (know-how)** su skup praktičnih znanja i vještina koji je nastao kao rezultat iskustva i ispitivanja i koji je:
- povjerljiv - nije u cjelini ili u tačnom skupu i rasporedu svojih elemenata opšte poznat niti lako dostupan;
 - suštinski značajan - koristan za proizvodnju ugovornog proizvoda ili primjenu ugovornog tehnološkog procesa; i
 - prepoznatljiv - opisan je dovoljno razumljivo da se može provjeriti da ispunjavaju uslove povjerljivosti i suštinskog značaja;
- 13) **aktivna prodaja** je svaki oblik prodaje ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa, osim pasivne prodaje, uključujući posebno ciljano oglašavanje i druge oblike aktivnog nastupa na određenom geografskom području ili prema određenoj grupi kupaca;
- 14) **pasivna prodaja** je prodaja ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa izvršena kao odgovor na ne traženi pojedinačni zahtjev kupca, uključujući isporuku proizvoda takvom kupcu, kao i prodaja koja proizilazi iz učešća u postupcima javnih nabavki ili odgovora na pozive za dostavljanje ponuda;
- 15) **sporazum o plaćenom istraživanju i razvoju** je sporazum u kome jedan učesnik (ulagač sredstava) obezbjeđuje sredstva za istraživanje i razvoj koje obavlja drugi učesnik (istraživač);
- 16) **ulagač sredstava** je učesnik koji obezbjeđuje finansijska sredstva za plaćeno istraživanje i razvoj, a sam ne sprovodi nikakve aktivnosti istraživanja i razvoja;
- 17) **zajedničke aktivnosti** podrazumijevaju aktivnosti kod kojih se poslovi obavljaju od strane zajedničkog tima, organizacije ili privrednog društva, povjeravaju zajednički trećem licu ili raspoređuju između strana putem specijalizacije u okviru istraživanja i razvoja ili specijalizacije u okviru korišćenja rezultata.

Član 4

Grupno izuzeće od zabrane primjenjuje se na sporazume iz člana 8 Zakona, zaključene između dva ili više samostalnih učesnika na tržištu, koji za predmet imaju:

- 1) zajedničko istraživanje i razvoj ili plaćeno istraživanje i razvoj; i/ili
- 2) ustupanje ili prenos prava intelektualne svojine i posebnih znanja i vještina na jednog ili više učesnika u sporazumu ili na privredno društvo koje su osnovali učesnici u sporazumu radi zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja ili zajedničkog korišćenja rezultata, ako su odredbe sporazuma neposredno povezane sa predmetom sporazuma, neophodne za njegovo sprovođenje i ne predstavljaju glavni predmet tog sporazuma.

Član 5

(1) Grupno izuzeće od zabrane primjenjuje se ako:

- 1) se sporazumom utvrđuje pravo svih učesnika u sporazumu da bez ograničenja mogu pristupiti rezultatima zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja, za potrebe daljeg istraživanja i razvoja i korišćenja rezultata, uključujući prava intelektualne svojine i posebna znanja i vještine, od trenutka kada rezultati budu postignuti;
- 2) se sporazumom utvrđuje pravo svakog učesnika u sporazumu na slobodan pristup posebnim znanjima i vještinama drugih učesnika koja su postojala prije zaključenja sporazuma o istraživanju i razvoju, ako su ta posebna znanja i vještine neophodna za korišćenje rezultata istraživanja i razvoja;
- 3) je ugovorena naknada za pristup rezultatima ili ranije postojećim posebnim znanjima i vještinama s tim da ista ne smije biti utvrđena u visini koja faktički onemogućava pristup drugim učesnicima;
- 4) je zajedničko korišćenje rezultata istraživanja i razvoja ograničeno na rezultate koji predstavljaju intelektualnu svojinu ili posebna znanja i vještine, a koji su neophodni u procesu proizvodnje ugovornog proizvoda ili primjene ugovornih tehnoloških procesa;
- 5) su učesnik ili učesnici kojima je povjerena proizvodnja ugovornog proizvoda dužni da, uz primjenu uobičajenih poslovnih uslova, obezbijede isporuke ostalim učesnicima koji ga namjeravaju koristiti ili distribuirati, osim kada:
 - a) je sporazumom ugovoreno da zajedničku distribuciju ugovornog proizvoda ili licenciranje ugovornog tehnološkog procesa vrši zajednički tim, organizacija, privredno društvo ili treće lice; ili
 - b) su se učesnici sporazuma saglasili da samo učesnik koji proizvodi ugovorni proizvod ima pravo distribucije tog proizvoda.

(2) Istraživačke ustanove, akademske institucije i drugi učesnici koji uobičajeno pružaju usluge istraživanja i razvoja bez da koriste rezultate na tržištu mogu sporazumom ograničiti korišćenje rezultata na dalja istraživanja i razvoj.

(3) Ako učesnici, u skladu sa ovom uredbom, ograniče svoja prava korišćenja rezultata, naročito specijalizacijom u smislu korišćenja rezultata istraživanja i razvoja, pristup rezultatima radi njihovog korišćenja može se srazmjerno tome ograničiti.

Član 6

(1) Kada su najmanje dva učesnika u sporazumu konkurenti, grupno izuzeće od zabrane primjenjuje se za vrijeme trajanja istraživanja i razvoja ako u trenutku zaključenja sporazuma:

- 1) kod sporazuma o istraživanju i razvoju, zajednički tržišni udio učesnika u sporazumu ne prelazi 25% na relevantnom tržištu proizvoda i tehnoloških procesa koje mogu biti unaprijedene, zamijenjene ili zamjenjive ugovornim proizvodom ili ugovornim tehnološkim procesom;

2) kod plaćenog istraživanja i razvoja, zajednički tržišni udio učesnika koji je ulagač sredstava i svih učesnika sa kojima je taj ulagač sredstava zaključio sporazume o istraživanju i razvoju za iste ugovorne proizvode ili tehnološke procese ne prelazi 25% na relevantnom tržištu proizvoda i tehnoloških procesa.

(2) Kada učesnici u sporazumu nijesu konkurenti, grupno izuzeće od zabrane primjenjuje se za vrijeme trajanja istraživanja i razvoja, bez obzira na njihov tržišni udio.

(3) Ako se rezultati istraživanja i razvoja zajednički koriste, grupno izuzeće od zabrane nastavlja da se primjenjuje i nakon završetka istraživanja i razvoja, tokom perioda od sedam godina od dana kada su ugovorni proizvodi ili ugovorni tehnološki procesi prvi put stavljeni na tržište Crne Gore, pod uslovom da su uslovi iz st. 1 ili 2 ovog člana bili ispunjeni u trenutku zaključenja sporazuma.

(4) Nakon isteka perioda iz stava 3 ovog člana, grupno izuzeće od zabrane nastavlja da se primjenjuje sve dok:

1) kod sporazuma iz stava 1 tačka 1 ovog člana, zajednički tržišni udio učesnika u sporazumu ne prelazi 25% na relevantnim tržištima na kojima pripadaju ugovorni proizvodi ili ugovorni tehnološki procesi;

2) kod sporazuma iz stava 1 tačka 2 ovog člana, zajednički tržišni udio učesnika koji je ulagač sredstava i svih učesnika sa kojima je taj ulagač sredstava zaključio sporazume o istraživanju i razvoju za iste ugovorne proizvode ili ugovorne tehnološke procese ne prelazi 25% na relevantnim tržištima na kojima pripadaju ugovorni proizvodi ili ugovorni tehnološki procesi.

(5) Ako, u trenutku isteka perioda iz stava 3 ovog člana, zajednički tržišni udio učesnika ne prelazi prag iz stava 4 ovog člana, ali taj prag bude naknadno prekoračen, grupno izuzeće od zabrane nastavlja da se primjenjuje tokom perioda od dvije uzastopne kalendarske godine nakon kalendarske godine u kojoj je prag prvi put prekoračen.

Član 7

(1) Tržišni udjeli iz člana 6 računaju se, po pravilu, na osnovu vrijednosti prodaje na relevantnom tržištu.

(2) Ako podaci o vrijednosti prodaje nijesu dostupni, tržišni udjeli se računaju na osnovu obima prodaje.

(3) Ako ni ti podaci nijesu dostupni, koriste se procjene zasnovane na drugim pouzdanim informacijama o tržištu, uključujući naročito troškove istraživanja i razvoja ili kapacitete za istraživanje i razvoj.

(4) Tržišni udjeli se utvrđuju na osnovu podataka za prethodnu kalendarsku godinu. Ako podaci za prethodnu godinu nijesu reprezentativni za položaj učesnika na relevantnom tržištu, tržišni udio se računa kao prosjek tržišnih udjela za tri prethodne kalendarske godine.

(5) Tržišni udio učesnika obuhvata i tržišne udjele povezanih lica, a kod zajedničke kontrole, tržišni udio tog lica se pripisuje u jednakim djelovima svim licima koja vrše zajedničku kontrolu.

Član 8

Grupno izuzeće od zabrane iz člana 4 ove uredbe ne primjenjuje se na sporazume o istraživanju i razvoju kojima se, direktno ili indirektno, pojedinačno ili zajedno sa drugim činionicima utvrđuju ograničenja koja imaju za cilj:

- 1) zabranu učesniku u sporazumu zaključivanje sporazuma o istraživanju i razvoju da samostalno ili u saradnji sa trećom ugovornom stranom u oblasti koja nije u direktnoj vezi sa predmetom sporazuma i ugovornim proizvodom ili ugovornim tehnološkim procesom, odnosno nakon isteka sporazuma o zajedničkom ili plaćenom istraživanju i razvoju na istom ili povezanom tržištu

- 2) ograničavanje obima proizvodnje ili prodaje ugovornog proizvoda ili primjene ugovornog tehnološkog procesa, osim:
 - a) utvrđivanja proizvodnih ciljeva kada zajedničko korišćenje rezultata uključuje i zajedničku proizvodnju ugovornog proizvoda;
 - b) utvrđivanja ciljeva prodaje kada zajedničko korišćenje rezultata istraživanja i razvoja uključuje zajedničku distribuciju ugovornog proizvoda ili zajedničko licenciranje ugovornog tehnološkog procesa, a takva distribucija ili licenciranje se sprovodi preko zajedničkog tima, organizacije, privrednog društva ili trećeg lica;
 - c) ograničenja koja proizlaze iz ugovorene specijalizacije u smislu korišćenja rezultata istraživanja i razvoja između učesnika u sporazumu;
 - d) ograničavanja učesnika u sporazumu da proizvode, prodaju, ustupaju ili licenciraju proizvode ili tehnološke procese koji su konkurentni ugovornom proizvodu ili ugovornom tehnološkom procesu i u ugovorenom periodu zajedničkog korišćenja rezultata istraživanja i razvoja;
- 3) utvrđivanje prodajne cijene u ugovornog proizvoda ili licenciranja ugovornog tehnološkog procesa trećoj ugovornoj strani, osim u slučaju utvrđivanja cijene direktnom kupcu ili utvrđivanja naknade za licencu ako zajedničko korišćenje rezultata uključuje i zajedničku distribuciju ugovornog proizvoda ili zajedničko licenciranje ugovornog tehnološkog procesa i sprovodi se putem zajedničkog tima, organizacije ili privrednog društva, ili se zajednički povjerava trećem licu;
- 4) ograničavanje geografskog područja ili kupaca kojima učesnici u sporazumu imaju pravo pasivne prodaje ugovornog proizvoda ili pravo pasivnog licenciranja ugovornog tehnološkog procesa, osim u slučaju obaveze da se rezultati istraživanja i razvoja licenciraju isključivo drugom učesniku;
- 5) ograničavanje aktivne prodaje ugovornog proizvoda ili ugovornog tehnološkog procesa na geografskom području ili određenoj grupi kupaca koji nijesu isključivo dodijeljeni jednom od učesnika putem specijalizacije u smislu korišćenja rezultata istraživanja i razvoja;
- 6) zahtijevanje od učesnika da odbiju snabdijevanje kupaca sa geografskog područja ili iz grupe kupaca koja je, putem specijalizacije u smislu korišćenja rezultata istraživanja i razvoja, dodijeljena drugom učesniku u sporazumu o istraživanju i razvoju, kada bi takvi kupci prodavali ugovorne proizvode na drugim geografskim područjima;
- 7) zahtijevanje od učesnika u sporazumu da korisnicima ili preprodavcima ugovornog proizvoda otežaju nabavku ugovornog proizvoda od drugih preprodavaca.

Član 9

(1) Grupno izuzeće od zabrane iz člana 4 ove uredbe ne primjenjuje se na ugovorne odredbe kojima se:

1) zabranjuje osporavanje prava intelektualne svojine čiji su nosioci učesnici u sporazumu o istraživanju i razvoju, a koja su značajna za istraživanje i razvoj nakon završetka istraživanja i razvoja, ili zabranu osporavanja prava intelektualne svojine čiji su nosioci učesnici u sporazumu o istraživanju i razvoju, a kojima se štite rezultati tih istraživanja i razvoja nakon isteka sporazuma o istraživanju i razvoju;

2) zabranjuje davanje licence trećim licima za proizvodnju ugovornih proizvoda ili za primjenu ugovornih tehnološkog procesa, osim kada sporazum predviđa da jedan od učesnika u sporazumu koristi rezultate zajedničkog istraživanja i razvoja ili plaćenog istraživanja i razvoja na tržištu na kojem djeluje treća ugovorna strana.

(2) Odredba stava 1 tačka 1 ovog člana ne dovodi u pitanje mogućnost predviđanja raskida sporazuma o istraživanju i razvoju u slučaju da jedna od strana ospori važenje prava intelektualne svojine iz stava 1 tačka 1 ovog člana.

(3) Ako sporazum sadrži odredbe iz stava 1 ovog člana, grupno izuzeće od zabrane iz člana 8 Zakona o zaštiti konkurencije primjenjuje se na preostale odredbe sporazuma, pod uslovom da se odredbe iz stava 1 ovog člana mogu odvojiti od ostalih odredaba sporazuma koje ispunjavaju uslove iz ove uredbe.

Član 10

Agencija za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: Agencija) može povući izuzeća u pojedinačnim slučajevima, u skladu sa članom 46 Zakona o zaštiti konkurencije, ako u konkretnom slučaju utvrdi da sporazum o istraživanju i razvoju na koji se primjenjuje izuzeće predviđeno ovom uredbom ipak proizvodi efekte koji nijesu u skladu sa članom 9 Zakona o zaštiti konkurencije.

Agencija može povući pogodnost ove uredbe naročito kada:

- 1) postojanje sporazuma o istraživanju i razvoju u značajnoj mjeri ograničava mogućnosti trećih lica da sprovode istraživanje i razvoj u oblastima povezanim sa ugovornim proizvodima ili ugovornim tehnološkim procesima;
- 2) postojanje sporazuma o istraživanju i razvoju u značajnoj mjeri ograničava pristup trećih lica relevantnom tržištu za ugovorne proizvode ili ugovorne tehnološke procese;
- 3) strane bez objektivno opravdanog razloga ne koriste rezultate zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja u odnosu na treća lica;
- 4) ugovorni proizvodi ili ugovorni tehnološki procesi nijesu izloženi djelotvornoj konkurenciji na cjelokupnom ili značajnom dijelu unutrašnjeg tržišta; ili
- 5) postojanje sporazuma o istraživanju i razvoju bi u značajnoj mjeri ograničilo inovacionu konkurenciju u određenoj oblasti.

Član 11

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

VLADA CRNE GORE

Broj: _____
Podgorica, _____ 2025. godine

Predsjednik,
mr Miloško Spajić